

Fr. Dr. Jean-Yves Brachet op

Tanulmányi Régens

Domonkos Rendház

H – 9400 SOPRON

Széchenyi tér 4.

Tel.: + 36 99 508 985

Fax: +36 99 508 983

XVIII. Családkongresszus
Máriabesnyő, 2011. November 10-11
Az élet szolgálata

II. második János Pál pápa szerint „a családnak az a küldetése, hogy *őrizze, kinyilvánítsa és közölje a szeretetet*, amely eleven visszhangja és tükröződése annak a szeretetnek, mellyel Isten az emberi nemet, valamint az Úr Krisztus az ő menyasszonyát, az Egyházat szereti... A szeretetből kiindulva és azt szüntelenül szem előtt tartva a legutóbbi Szinódus ebben az értelemben világította meg a család négy általános feladatát: 1. személyek közösségének megvalósítása; 2. az élet szolgálata; 3. részvétel a társadalmi haladásban; 4. részesezés az Egyház életében és küldetésében.” Az élet szolgálata olyan téma, melyet II. János Pál alaposan kifejtett. Mindenki tudja körülbelül, hogy miről van szó. Az élet szolgálata a család lényeges feladata.

II. János Pál pápa 1995-ben írta az *Evangelium vitae* – az élet evangéliuma – kezdetű enciklikát, amelyben többször is szól az élet szolgálatáról.

A Lélek kegyelméből, „aki Úr és életet ad” bensőleg megújulva az *életet szolgáló nép lettünk*, s arra hívtunk, hogy ennek megfelelően éljünk.

Küldetésünk van: az élet szolgálatában lenni számunkra nem dicsekvés tárgya, hanem kötelesség, mely abból a tudatból fakad, hogy az a nép vagyunk, „melyet Isten szerzett magának, hogy az Ő csodatetteit hirdesse” (1Pt 2,9). Utunkon *a szeretet törvénye vezet és támogat minket*: az a szeretet, melynek forrása és modellje Isten emberré lett Fia, aki „halála által életre keltette a világot” (A pap áldozás előtti imája a szentmisében).

Népként kaptuk a küldetést. Az élet szolgálatának feladata mindenkit és minden egyes hívőt kötelez. Sajátosan „egyházi” felelősség, mely az összes tagok és a keresztény közösség minden részének nagylelkű és összehangolt tevékenységét követeli.¹

A Szentlélek az életet szolgáló néppé tesz minket. Az élet szolgálatát több féleképpen is érthetjük. Alapvetően tudjuk, hogy élet iránti nyitottság nélkül nincs házasság, és nincs család. És nem csak a gyerekek nemzéséről és neveléséről van szó, hanem minden szeretetben való termékenységről. A pápa az *Evangelium vitae* enciklikát egy imával fejezi be: „Ó, Mária, ki az új világ hajnala és az élők Anyja vagy, rád bízunk az *élet ügyét*.” Máriát teljes joggal nevezzük az élők anyjának. Jó lenne még egyszer elolvasni azt az evangélium részletet, amelyben Jézus születésének hírüladásáról és Mária Erzsébetnél való látogatásáról van szó. Az egész Újszövetség, a mi mai keresztény életünk és a család élete is Szűz Mária választától függ. Szent Bernát nagyon szépen írt erről a pillanatról: az egész világ Mária választát várja. Mindenki pozitív választ vár Máriától. A jövőnk függ ettől a választól. Ezután a részlet után, amely Urunk születésének hírüladását írja le, az a szövegrész következik, amelyben Szűz Mária Erzsébetnél való látogatásáról szól. Általában a két szövegrészt nem olvassuk együtt, egymás után és ezért nem értjük igazán az egészet. Mert nem lehet teljesen megérteni, hogy miről is van szó ebben az evangéliumban, ha nem látjuk a két szövegrész közötti kapcsolatot. Miután az angyal eltávozott, Mária Erzsébethez sietett. Azt elég könnyen meg lehet érteni, hogy Mária az unokatestvéréhez

¹ *Evangelium vitae*, 79.

megy. segíteni Ez már nagyon jó! Tudjuk, hogy egy életnek a minősége alapvetően a figyelmességéből és az előzékenységéből áll. De ez az evangélium nem korlátozódik Mária jóindulatú és nagylelkű cselekedeteire, hanem a keresztény szeretet igazi természetét nyilatkoztatja ki. Világosan megmutatja az Isten iránti szeretet és a felebarát iránti szeretet között lévő kapcsolatot. Ebben az evangéliumban megtalálhatók a keresztény élet lényeges vonásai. Az Atya kezdeményez, amikor az angyalt elküldi. Mária megkapja az Atya kezdeményezését és befogadja az angyal üdvözlését, de nem mulasztja el, hogy előbb megkérdezze: hogyan történhet meg ez. Azaz hogyan működhet együtt abban Istennel. A Szentlélek száll le Máriára és az Ige megtestesül az ő méhében. De a megtestesüléssel nem ér véget az elbeszélés. A történet nem fejeződik be a megtestesüléssel. Mária azonnal elmegy Erzsébethez. Amikor Mária azt kérdezte az angyaltól, hogy hogyan történhet meg ez, az angyal nem technikai választ adott. Többet ad. Egy jelet ad. Erzsébet, Mária unokatestvére, gyermeket fogant öregségében. Sőt, már a hatodik hónapban van, bár magtalanak tartják az emberek. Mária tudta, hogy az unokatestvére magtalan, hogy neki nem volt gyermeke és ezután már egyáltalán nem foganhat, mert túl öreg. Szóval nyilvánvalóan egy jelről van szó: Istennél semmi sem lehetetlen. Mária úgy fogadja ezt a jelet, mint meghívást arra, hogy elmenjen Erzsébetnek segíteni. Az angyal nem mondta, hogy Máriának Erzsébethez kell menni. Azt sem mondta, hogy jó lenne Erzsébethez menni! Csak azt mondta, hogy Erzsébet gyermeket fogant öregségében. Mária saját magától megy Erzsébethez. Isten kezdeményezése után következik Mária kezdeményezése. Az ő Isten iránti nyitottsága és fogékonysága nyitottá és fogékonnyá teszi őt az emberek iránt. Az evangélium szerint Mária nem csak megy Erzsébethez, hanem siet! Mária siet! Szent Pál szerint „Krisztus szeretete sürget minket.” Isten nem mindig közvetlenül hív meg. Mária esetében Isten elküldött egy angyalt. És nem azért küldte el, mert neki nem lett volna ideje Máriához menni, hanem azért, mert egyrészt tiszteli a közvetítő eseményeket és a közvetítő embereket, másrészt, mert tiszteli az ember szabadságát. Isten maga is elmehetett volna Galileába Máriához, hogy hírül adja neki, hogy ő lesz az üdvözítő anyja. Közvetlenül is cselekedhetett volna! A megtestesülés misztériuma megért volna egy kis Galileában tett sétát! De Isten valójában nagyobb irgalomnak és nagyobb hatalomnak adja tanújelét, amikor a teremtés által vagy az események által cselekszik. Isten az időnek és az eseményeknek a Mestere. Az emberi szabadságot is jobban tiszteli: Mária egy angyallal beszél, nem Istennel! A válasza teljesen szabad válasz, Isten a háttérben marad, hogy az ember igazán szabadnak érezze magát. Ebből is ered az, hogy az ember túl könnyen elfelejti, hogy Éva mit mond miután szült: „Embert kaptam Istentől!” Az Istentől való meghívás után következik az ember válasza. Az isteni kezdeményezés után következik egy emberi kezdeményezés. Mária válasza az angyalnak, és az angyal által Istennek, nem csak abból állt, hogy igen-t mondott: „Legyen nekem a te igéd szerint”, hanem abból is, hogy Erzsébethez sietett. Nem csak szavakkal válaszolt – „Legyen nekem a te igéd szerint” –, hanem cselekedetekkel is! Igen-t mondott, Isten igéjét méhében fogadta, és sietett Erzsébethez. Egyszer egy farizeus jött Jézushoz és megkérdezte, hogy melyik a legfőbb parancs a törvényben, Jézus azt felelte: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb, az első parancs. A második hasonló ehhez: szeresd felebarátodat, mint önmagadat. Ezen a két parancson alapul az egész törvény és a próféták.” Pontosan ezt tette Mária: azért mondott Igen-t, mert Istent szerette; azért ment Erzsébethez, mert a felebarátját szerette. A jel, amelyet az angyal Máriának ad, azt sugalmazza, amit Mária cselekedetei megerősítenek: a szeretet két parancsa elválaszthatatlan egymástól. Miután Mária igen-t mondott és Isten anyjává lett, nem mondta ezt: „Isten anyja vagyok, szükségem van csendre, hogy erről a nagy misztériumról elmélkedjem.” Nem, Erzsébethez siet! Megértette, hogy csak akkor élhetünk az isteni szeretetből, amikor ezt a szeretetet tovább adjuk. És mit csinált Mária, miután Erzsébethez érkezett? Üdvözölte őt. Egyszerűen köszönt. Csodálatos üdvözlés! Az édesanya üdvözli az édesanyját, amikor a gyermek üdvözöli a gyermeket. Mária üdvözli Erzsébetet, amikor Jézus üdvözöli Keresztelő Szent Jánost. Ez az üdvözlés több volt egy udvariassági formulánál! Mária Krisztus jelenlétét hozta Erzsébetnek. Az üdvözlés által Erzsébet elismeri Krisztus jelenlétét: „De hogyan történhet velem az, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám?”

A Boldogságos Szűz Mária több módon is szolgálta az életet. Ez a több mód a Szentlélek műve. Szolgált az életet, amikor fogant: „Íme, méhedben fogansz és fiút szülsz, és Jézusnak fogod nevezni.” Szolgált az életet, amikor sietve Zakariás házába ment és köszöntötte Erzsébetet, aki öregségében fogant. Akkor is szolgálta az életet, amikor Jézus keresztye mellett maga Jézus szólott hozzá: „Íme, a te fiad!”

A család feladata az élet szolgálata. A család a nemzés és nevelés helye. Az Egyház világosan és találóan a házasságról mint a szeretet szövetségéről beszél. A házasság egy férfi és egy nő kölcsönös megegyezéséből jön létre, akik egész életükre egymásnak ajándékozzák magukat. Ebből a szempontból nagyon fontos a szabadság: az elköteleződő felek számára szükséges a szabadság. Mindjárt el kell azonban mondani, hogy bár a jövőbeli házastársak valóban szabadok arra, hogy házasságot kössenek, az a szabadságuk nincs meg, hogy ők határozzák meg azt, hogy miben áll a házasság. A szabadság az elköteleződés szándékára vonatkozik, de nem annak természetére, amire magukat elkötelezik. A házasságnak objektív dimenziója van, amely a házastársak szándékától egyáltalán nem függ. A házasság természete nem az emberektől függ, hanem Isten szándékától, amikor az embert teremtette, és „férfinek és nőnek teremtette őket.” (Ter 1,27)

A házastársi szeretet és élet bensőséges közössége, melyet a Teremtő alapított és törvényeivel körülvevett, a házassági szövetség, azaz a visszavonhatatlan személyes beleegyezés által jön létre. Így az emberi tettekből, mellyel a házastársak kölcsönösen átadják és elfogadják egymást, Isten rendeléséből szilárd intézmény keletkezik a társadalom színe előtt is; ez a szent kötelék mind a házastársak és a gyermek, mind a társadalom javát tekintve nem az emberi szabad akarattól függ. Maga Isten a szerzője a házasságnak, mely különböző javakkal és célokkal rendelkezik, s ezek igen nagy jelentőségűek az emberi nem fennmaradása, az egyes családtagok személyes fejlődése és örök sorsa, s magának a családnak és az egész társadalomnak méltósága, biztonsága, békéje és jóléte szempontjából. A házasság intézménye és a házastársi szerelem természetesen a gyermek nemzésére és nevelésére irányul, és ezekben teljesebbé válik.²

A házasság egy intézmény. Társadalmi dimenziója van. A társadalom szerepe nem ez, hogy elismerje a párt – ha így lenne, akkor nem csak a férfi és nő közötti szeretetet kellene elismerni, hanem minden életformát –. Szóval a társadalom szerepe nem ez, hogy minden párt elismerjen, hanem az, hogy a házasságot, mint intézményt ismerje el. A társadalom számára nem a pár fontos, hanem a gyerekek. És a társadalom feladata az, hogy a házasság társadalmi, szociális szinten létezzen. A társadalomnak nagy szüksége van arra, és nagyon is fontos számára az, hogy a gyerekek olyan környezetben éljenek, amely segíti őket abban, hogy jól felnövekedjenek. A mostani gyerekek majd felnőttek lesznek. A társadalomnak nem az érzelmi kapcsolat fontos, hanem annak lehetősége, hogy megszülessen egy család. A házasságnak nemcsak tartalmánál fogva van társadalmi dimenziója, hanem az azt megkötő férfi és nő elköteleződése miatt is. Az elköteleződés e társadalmi dimenziójának elsődleges oka bizonyosan az, hogy egyáltalán lehessenek gyerekek, és az az igény, hogy megadják nekik az őket megillető társadalmi egzisztenciát. De a hűség, amint a tartósság is, itt együttesen talál megerősítésre, mivel a társadalom elköteleződésük tanújává válik. E tekintetben az elköteleződés társadalmi dimenziója csatlakozik ahhoz, hogy a házasság tartalmát a társadalom határozza meg. Egy egymással elköteleződő férfi és nő szerelme személyes döntésükből ered (vagy legalábbis abból kellene erednie). Az elköteleződésre való szándékuk tehát személyes, de ez semmiképpen nem jelenti azt, hogy az elköteleződés nem ölt társadalmi dimenziót. Az elköteleződés egy személyes elhatározás gyümölcse, de magában foglalja a társadalmi dimenziót is. Az elköteleződés társadalmi dimenziójának alapja az élet szolgálata.

Mivel a mindenség Teremtője a házastársi közösséget tette meg az emberi társadalom

2 II. Vatikáni Zsinat, *Gaudium et spes*, 48.

kezdetévé és alapjává... a család... a társadalom első és eleven sejtje" lett (*Apostolicam actuositatem*, 11.) A család eleven és rendezett szálakkal kapcsolódik a társadalomhoz, amelynek alapját képezi, hiszen szüntelenül táplálja az élet szolgálata által: a társadalom tagjai a családban születnek és a családban kapják meg a szociális erények első iskoláját; ezek az erények pedig a társadalom életének és fejlődésének lelkét jelentik. Így a család természetétől és hivatásától távol áll, hogy magába zárkózzék; épp ellenkezőleg sajátos társadalmi szerepét vállalva meg kell nyílnia más családok, valamint a társadalom felé.³

A család nem csak az emberi nevelés első helye, hanem a keresztény nevelés első helye is. Mert a család feladata nem csak az emberi élet szolgálata, hanem a keresztény élet szolgálata is. Az élet szolgálata a családnak nem csak a társadalomban való helyét, szerepét és feladatát jellemzi, hanem az Egyházban való helyét, szerepét és feladatát is. A élet szolgálata az emberi élet – személyes és társadalmi élet – szolgálata, és a keresztény élet – lelki és egyházi élet – szolgálata. Amikor azt mondjuk, hogy a család feladata az élet szolgálata, ez nem csak az élet iránti nyitottságot és a termékenységet jelenti – akkor is, ha ez teljesen igaz, Isten terve szerint, a termékenység valóban családban kap helyet –. Amikor azt mondjuk, azt is szeretnénk hangsúlyozni, hogy az élet szolgálatának társadalmi és egyházi dimenziója is van.

A szülőket, mivel életet adtak gyermekeiknek, terheli a nevelés súlyos kötelessége, és ezért el kell ismerni, hogy ők az első és legfontosabb nevelők. E nevelői feladat annyira jelentős, hogy ha hiányzik, alig pótolható. A szülőknek ugyanis az Isten és az emberek iránti szeretet és jószág olyan családi légkörét kell megteremteniük, mely a gyermekek egész, személyes és közösségi nevelésének kedvez. Ezért a család az első iskolája azoknak a közösségi erényeknek, melyekre minden közösségnek szüksége van. A házasság szentségének kegyelmével és feladatával gazdagított keresztény családban a gyermekeket kezdettől fogva arra kell tanítani, hogy a keresztségben kapott hit szerint ismerjék meg és imádják Istent és szeressék a felebarátot; a családban kapják az első benyomásokat az egészséges emberi közösségről és az Egyházzól; végül a család vezeti be őket lépésről lépésre a polgári közösségbe és Isten népébe. Érezzék át tehát a szülők, hogy a valóban keresztény család milyen döntő szerepet tölt be Isten népének életében és fejlődésében.⁴

Az nagyon fontos, hogy a Zsinat szavai szerint a gyerekek „a családban kapják az első benyomásokat az egészséges emberi közösségről és az Egyházzól.” Ezzel a Zsinat valóban hangsúlyozza a család és az Egyház között fennálló kapcsolatot. Tudjátok, hogy a családról mint család egyházzól szoktunk beszélni. A kifejezést, amely Aranyszájú Szent Jánostól származik, a Zsinat többször használta, azután pedig II. János Pál pápa. A mai teológiai fejlődésben fordítva, az Egyházzól mint Isten családjáról beszélünk. Ez tehát nyilván azt jelenti, hogy kétirányú kapcsolat van a család és az Egyház között. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy ugyanazok az alapvető elemek találhatók meg a családban és az Egyházban. Ha az eucharisztia liturgiáját jobban megértjük, akkor azt is jobban megértjük, hogy a családi életben mi fontos. És megfordítva, az is nagyon fontos, hogy egy jó családi élet felkészít arra, hogy a család tagjai jobban éljenek az eucharisziából. Ebből a szempontból is: a család feladata az élet szolgálata. Az eucharisztia az életéről szól (nem csupán doktrinális kérdés). Az eucharisztia szentség, azaz jel: az eucharisztia az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az emberek közötti közösségnek jele és eszköze. A lényeges és a legfontosabb: ez az egyesülés és ez a közösség, nem pedig a jel! A lényeges az Egyházban való keresztény élet, amely különös módon valósul meg az eucharisziában, és más módon a családi életben is. A család tényleg az életet szolgálja, amikor a családtagok a mindennapi családi életben megtapasztalják az Istennel való egyesülést és

3 *Familiaris consortio*, 42.

4 II. Vatikáni Zsinat, *Gravissimum educationis*, 3.

közösséget, mert az igazi élet ebben az egyesülésben és ebben a közösségben áll. Nem is kell nagy dolgokat tenni, bár természetesen azt is szabad! Franciául azt szoktuk mondani, hogy „le diable est dans les détails”, azaz az ördög, a Sátán az apróságban, a részletekben van! Azt is lehetne mondani, hogy a keresztény élet is a részletekben (az apróságokban) látható. A részletek teszik kereszténnyé az életet. Úgy, hogy az élet szolgálata a mindennapi apróságokban fejeződik ki és valósul meg. Egy növekvő fa, kevesebb zajt csap, mint a földre zuhanó erdő... De nincs erdő fák nélkül. Az élet a részletekben található, tehát az élet szolgálata is! Már mondtam példát: a Boldogságos Szűz Mária sietett Erzsébethez és egyszerűen üdvözölte őt. Ez az üdvözlés már élő keresztény tapasztalat: az üdvözlés által Erzsébet megtapasztalta Krisztus jelenlétét. Ez már az egyházi élet tapasztalata volt, mert az Egyház az Istennel való egyesülésnek és az egész emberiség egységének jele és eszköze. Az igazi élettől elválaszthatatlan az Istennel való közösség és az emberek közötti közösség.

Hogyan lehet konkrétan a mindennapi életben és különösen a családi életben ezt az igazi életet megtapasztalni és szolgálni? Mondtam, hogy ugyanazok az alapvető elemek találhatók meg a családban és az Egyházban. Konkrétan ugyanazok az alapvető elemek vannak a családi életben és az eucharisztia liturgiájában. Párhuzamot lehet vonni a családi élet és a szentmise között. Az eucharisztia celebrálásában a közösségi élet és különösen a családi élet minden fontos eleme megvan. A szentmisében vannak olyan elemek, amelyeket megtalálhatunk – legalábbis jó lenne! – minden család hétköznapi életében. A család tagjai pontosan a családban találhatják meg az eucharisziára való felkészülést, és fordítva: a szentmisében megtalálják azokat az elemeket, amelyek fontosak számukra a saját mindennapi, családi életükben. A szentmise és a családi élet között meglévő gyakorlati párhuzam segíthet abban, hogy a hívők jobban meglássák a hit és a mindennapi élet között lévő folytonosságot, sőt, hogy jobban lássák az életük egységét. A szentmise összefoglalja azokat az elemeket, amelyek a mindennapi családi életben megtalálhatók.

A szentmise a köszöntéssel kezdődik. Az üdvözlés után következik a bűnbánati cselekmény. És a könyörgés után hallgatjuk Isten Igéjét. A csend is fontos. Egyébként, hogyan is lehetne hallgatni csend nélkül? Ezután a hitvallás és a hívek könyörgése jön. Az eucharisztia liturgiája a felajánlással kezdődik. Az Eucharisztikus ima főbb elemei így különböztethetők meg: hálaadás, akklamáció, lélekhívás (epiklesis), konszekráció, megemlékezés (anamnesis), felajánlás, közbenjáró imák, záródicsőítés. Azután még a 'Mi atyánk' imája következik, az áldozás, csend, áldás és a küldetés. Sok elem van. Fontos, hogy ezeket az elemeket a családi életben is megtalálhatjuk, amint egyébként minden közösségi életben is: üdvözlés, megbocsátás, kérés és hallgatás, csend, a saját meggyőződés szabad kifejezése (hiszek...), hálaadás, lélekhívás, konszekráció, megemlékezés, felajánlás, dicsőítés, áldozás/étkezés, áldás és küldetés.

Üdvözlés. A szentmise üdvözléssel kezdődik. Már mondtam, hogy a megtestesülés első gyümölcse az, hogy a Boldogságos Szűz Mária sietve ment Erzsébethez és üdvözölte őt. Az egyik első dolog, amit egy gyerek tanul: a köszönés. Az üdvözlés nem csak udvariasság kérdése. Az üdvözlés azt jelenti, hogy figyelünk a többiekre. Egy közösség több, mint néhány egymás mellett lévő személy.

Magbocsátás. A családi élet, mint ahogy a keresztény élet is, az irgalmasság alapján áll. Ki az közöttünk, aki soha nem mondta azt, hogy most már elég, most már nincs türelme. Ki az, aki soha nem akarja azt, hogy igazságosság legyen? És tényleg nagyon fontos, hogy igazságosság legyen a világban és az emberek között. Nekünk mindig nehéz az, hogy egyszerre legyünk irgalmasok és igazságosak. Úgy érezzük, hogy néha ellentét van az igazságosság és az irgalmasság között. Azért is kérdezte azt Péter, hogy hányszor kell megbocsátania annak, aki vétkezett ellene. „Talán hétszer?” És Jézus így felelt: „Nem mondom, hogy hétszer, hanem hetvenszer hétszer!” Hetvenszer hétszer, azaz mindig, újra meg újra. Isten irgalmasságának nincs határa, és nincs vége! Istenben nincs ellentét az igazságosság és az irgalmasság között. Isten, amikor irgalmas, teljesen igazságos is. Isten irgalmasságának mértéke Krisztus áldozata és szeretete. De az irgalmasság nem automatikusan működik! Aki nem akarja az irgalmasságot elfogadni, az nem is kapja meg! Mindenkinek van ilyen tapasztalata: valaki rosszat tett neked, odajössz hozzá és azt mondd neki: megbocsátok neked. Ha a másik nem ismeri fel, hogy rosszul cselekedett és azt feleli, hogy a megbocsátást nem fogadja el, mert semmi rosszat nem tett, akkor

már semmit nem tudsz csinálni! Fordítva, az is lehet, hogy mi nem fogadjuk el a megbocsátást, mert nem akarjuk felismerni, hogy hibáztunk. Az irgalmassághoz két emberre van szükség: az egyik adja, a másik pedig elfogadja. E nélkül nem valósul meg az irgalmasság. Megbocsátás nélkül nincs igazi közösség. A család akkor is szolgálja az életet, amikor a gyerekek azt tanulják, hogy irgalmasak legyenek.

Kérés. A család csak akkor igazán családdegyház, ha a házastársak együtt fordulnak az Atya felé és együtt imádkoznak. Az életük Isten adománya. Az imádság és az imaélet az igazi élet szolgálatában áll.

Hallgatás. A hallgatás, az odafigyelés az egész Szentírásban fontos helyet kap. Amikor az angyal eljött a Boldogságos Szűz Máriához, hogy Mária szolgálja az életet – Mária nem csak Krisztus anyja, hanem az Egyház anyja is –, Mária azt válaszolta: „Legyen nekem a te igéd szerint!” (Lk 1.38) A „hallgatás”, „odafigyelés” szónak kettős értelme van: egyrészt hegyezni a fülünket, hogy meghalljuk és odafigyeljünk arra, amit mondanak, másrészt, megvalósítani azt, amit meghallottunk (így, amikor a szülők azt mondják gyermeküknek: „figyelj oda arra, amit mondanak neked”, akkor természetesen azt kéri tőle, hogy figyeljen, de azt is, hogy tegye meg azt, amit mondtak.) A fiatal Sámuel is erre biztatják: „Ha szólítanak, mondd azt: 'Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!'” (1Sám 3.9). Krisztus az Ige, ő a megtestesült Ige: ő az, akit hirdetnek, akit befogadnak, meghallgatnak, s akiről azután másoknak is beszélnek. A kísértés nagyon sokszor az, hogy fordítva tegyünk: „Hallgass ide, én beszélek...” Nincs valódi odahallgatás anélkül, hogy megvalósítsunk azt, amit hallottunk. Amikor már nincs (kölcsonös) hallgatás egy közösségben, akkor valójában már nem beszélhetünk közösségről. Együtt lenni, egymás mellett élni, még nem jelenti azt, hogy „közöségekben élni”.

Csend. Vannak olyan dolgok, amelyekről nem lehet beszélni, mert a szavak nem tudják kifejezni azt, amit élünk, ami bennünk van. Azért is igen nagy baj az, hogy a mai világ fél a csendtől. Bárhova mész, van rádió vagy zene, vagy beszélgetés, vagy... Aki nem tud csendben maradni, az nem tud Krisztussal találkozni! Illés próféta tapasztalta, hogy a szélvészben nincs az Úr, sem a földrengésben, sem a tűzben. De a szélvész, a földrengés és a tűz után enyhe szellő susogása következett, és „Amikor ezt Illés meghallotta, palástjával eltakarta arcát, kiment, és kiállt a barlang ajtajába.” Isten jelenlétét és Krisztus misztériumát nem lehet szavakkal kifejezni. A családban is vannak olyan dolgok, amelyeket csak csendben lehet teljesen átélni és tapasztalni. A két szélsőséget – nagy szenvedést vagy nagy örömet – nem tudjuk kifejezni szavakkal. Fontos a csend. Az élet olyan misztérium, amelyet az ember soha nem fog tudni szavakkal teljesen magyarázni! Az élet szolgálata nem csap zajt...

Saját meggyőződés szabad kifejezése. A kommunikáció nagyon fontos. Fontos, hogy legyenek olyan időpontok, amelyekben a család minden tagja szabadon elmondhatja azt, ami fontos neki; anélkül, hogy a többiek mindjárt reagálnának. Aki azt mondja: „bármikor jöhetsz beszélgetni velem és elmondhatod, amit szeretnél, mert erre szükséged van”, az nincs igazán készen arra, hogy tényleg hallgasson.

Felajánlás. Caffarel atya, az E.N.D. Katolikus Házastársi Mozgalom alapítója mondta: "Mint ahogy a pap a szentmise felajánlásakor bemutatja a kenyeret, melyet a szentség szavai által majd átváltoztat, és amely Krisztus Testévé lesz, a szülők éppen így ajánlják fel a gyermeket, akit a keresztség igéi átváltoztatnak, és aki Isten gyermekévé lesz: ez a családi fészék felajánlása." Mindennapi felajánlás!

Hálaadás. A hálaadás a családban elsősorban azt jelenti, hogy a házastársak felismerik azt, amit Istentől kaptak. Az élet alapvetően Isten adománya, azért is mondta Éva, az első édesanya, miután szült: „Isten segítségével embert hoztam a világra.” (Ter 4,1) Az élet szolgálata is Isten adománya, akkor is ha faladat és küldetés! Ezért is fontos, hogy a családtagok hálát adjanak Istennek.

Lélekhívás. A Szentlélek, Urunk és éltetőnk. Az új házasságkötés szertartásában érdekes változások vannak. Többek közt, minden nászszólam világosan megemlíti a Szentlélek művét. A Szentlélek segítségével szolgálhatta a Boldogságos Szűz Mária az életet: „A Szentlélek száll rád, s a Magasságbeli ereje borít be árnyékával.” (Lk 1,35) Az élet szolgálata a Szentlélek műve.

Konszekeráció. Jézus így imádkozott: „Szenteld meg őket az igazságban.” (Jn 17,17) Fontos, hogy igazság legyen minden családban és a család tagjai között. Igazság nélkül nincs szeretet! Ismeritek Szent János evangéliumának a nyolcadik fejezetét. Egy házasságtörésen ért asszonyról van szó. Miközben az írástudók és farizeusok ellentétbe állították egymással az igazságot és az irgalmat, Jézus összhangba hozza a kettőt. Ő nem úgy emeli ki az irgalmat, hogy megvetné az igazságot, de nem is

sulykolja az igazságot anélkül, hogy azt irgalom kísérné. Ha úgy véljük, hogy irgalmasságot cselekszünk, de közben megsértjük az igazságot, azzal nem segítünk, hanem belefojtjuk a másikat a hazugságba, végül pedig megakadályozzuk azt, hogy rátaláljon a békére. Az igazság az, ami szabaddá tesz (vö. Jn 8.32), és jellemző, hogy erre a kijelentésre abban a vitában kerül sor, mely János evangélista szerint, ezt az epizódot követi. Egyébként maga Jézus világít rá arra, amit az imént tett, mikor megállapítja: „Én vagyok a világ világossága. Aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága.” (Jn 8.12). Az a tanítás, mely arra törekszik, hogy gyengítse az igazságot, a körülmények figyelembe vétele nevében, a rosszul értelmezett irgalom nevében, arra hivatkozva, hogy nem akar kemény szavakat használni, mert azt hiszi, hogy nem lehet elfogadni őket; az a tanítás, mely viszonylagossá teszi az emberről való igazságot, az erkölcsi igazságot – a szó teljes értelmében – az ilyen tanítás nem tesz szabaddá. Másrészt, az olyan tanítás, mely arra szorítkozik, hogy újra fogalmazza a nagy igazságokat, nyers formában, és tekintet nélkül a személyekre, az ilyen tanítás sárba tipor, és inkább lesújt, mint szabaddá tenne. Jézus fenntartja az igazságot is és az irgalmat is, sértetlenül megőrzi a világosság igényét, miközben valódi szeretetről tesz tanúságot (pontosan az „igaz” szeretetről!). Valóban az Isten misztériumának két nagy dimenziója, ahogyan azt Szent János első levelében kinyilatkoztatja nekünk: Isten világosság és Isten szeretet. A világosság és az igazság a tényekre vonatkozik, a szeretet és az irgalom a személyre vonatkozik. Jézus nem sújtja le ezt az asszonyt ilyen szavakkal: nagy a te bűnöd, megérdemled, hogy a pokolra juss... de nem is tér ki az igazság elől ellenkező megállapításokkal: Isten szeretet, nem baj, a többiek nem értettek semmit... Egyedül az irgalommal összekapcsolódó igazság, egyedül a szeretettel összekapcsolódó világosság tesz szabaddá. Az irgalom igazság nélkül, vagy a szeretet világosság nélkül, illúziót kelt, de nem segít. „Szenteld meg őket az igazságban.” Az nem elég, hogy az ember az igazságot mondja; az igazságot meg is kellene tennie (vö. Jn 3,21). Az igazság területe az élet! És fontos, hogy a házastársak egyre jobban megismerjék az igazságot, az embert és a házasságot illetően, valamint az életet illetően is! Ezen a területen sok tennivaló van. A családok saját életükkel mozdítják elő az élet kultúráját.

Megemlékezés. Valójában a keresztény élet mindig az emlékezet és a reménység között épül fel. Az emlékezet nem a múltra való visszahajlás, nem azt jelenti, hogy bezárkózzunk abba, ami már nincs, hanem annak aktualizálása, ami minket létrehozott, kifejtése annak, ami történelmünket alkotja. De ez a kibontakoztatás nem zűrzavart jelent, hanem valójában egy ígéret felé fordul, az örök boldogság ígérete felé, olyan ígéret felé, melyet legalábbis részben, már most megélünk. A reménység nélküli emlékezet nem más, mint a múlthoz való visszatérés, ami lehetetlenné teszi azt, hogy a jövő felé forduljunk. Ez pedig nem vezet boldogságra, hanem az emlékebe zár be, és azt is megakadályozza, hogy a jelen pillanatot megéljük. Az emlékezet valójában nem az emléket jelenti: az emlékezet a jelenbe átformált, és felvállalt múlt; míg az emlék, ezzel ellentétben, a múltba zárt jelen! Fordítva, ha a jövőre úgy tekintünk, hogy nem vesszük figyelembe a múltat és azt az emlékezetet, mely azzá tesz minket, akik vagyunk, akkor mintha menekülnénk a jövőbe. Olyan mozgáshoz hasonlít ez, mely célját magában a mozgásban találja: azoknak magatartása ez, akik nem tudják elfogadni magukat olyannak, amilyenek! Néha azt mondjuk, hogy a jelen pillanatot kell élni. Talán meglepetést okozok, ha fel merem tenni a kérdést: tényleg olyan biztos ez? Kétségtelen, hogy metafizikai értelemben csak a jelen pillanat létezik, kétségtelen, hogy ez az egyetlen, melyet valóban megélhetünk, mert az elmúlt pillanat már nem létezik, a jövőbeli pillanat pedig még nem létezik. De mi ez a jelen pillanat, a múltra való vonatkozás, és a jövőbeli távlat nélkül? A jelen pillanat sajátossága az is, hogy semmiféle konzisztenciája nincs, elfut, eltűnik, még mielőtt beszélnénk róla, vagy gondolnánk rá! Tehát, az egyetlen módja annak, hogy a jelen pillanatot megéljük az, hogy az emlékezetbe vetjük horgonyunkat, és megnyílunk a reménység felé! A keresztény ember nem a pillanat embere. Aki csak egy pillanatra néz egy gyereket, az nem látja, hogy ez a gyerek növekszik. Az élet idő és türelem kérdése is! Az élet szolgálata is....

Étkezés.

Küldetés. Végül, az élet szolgálata igazi küldetés. A házasság szentsége által Krisztus meghívja a házastársakat arra, hogy az életet szolgálják és tanúságot tegyenek az élő Isten szeretetéről. A házasságnak van prófétai dimenziója. Nekem így tűnik, hogy e prófétai dimenzió pontosan az élet szolgálatában áll.